

מבוא

החברה הערבית הינה חברה עם ערכים תרבותיים רבים ושונים, ביניהם: כבוד המשפחה ובפרט זקני המשפחה, הרמוניה עם הסביבה, קולקטיביסטיות ושימור קשרי המשפחה, הערכה והערצה של ערכים תרבותיים הסטורים, שליטה עצמית, שליטה על רגשות ועוד. ערכים תרבותיים אלו המעידים על חברה מסורתית, באים לידי ביטוי באופן המובהק ביותר בכל הקשור למשפחה בחברה הערבית (הרצוג, 2006). הסוגיה בה בחרנו להתמקד היא נשים מוכות בחברה הערבית, כבעיה משפחתית ולא חברתית. בעבודה זו נבחן את הסוגיה שבחרנו תוך למידת מאפייני התרבות המשפיעים עליה באופן ישיר, המשפחה הערבית, הבדלים מגדריים בתוך המשפחה, המציאות עמה מתמודדות הנשים המוכות בחברה הערבית והאפשרויות הפרוסות בפניהן לקבלת עזרה. בנוסף, נבחן את הטיפול של העובדים הסוציאליים בנשים אלו.

סקירת ספרות

97% מכלל אוכלוסיית החברה הערבית מתחתנים במהלך חייהם לפחות פעם אחת, הקמת המשפחה בחברה זו הינה צו אלוהי. המשפחה נחשבת לבסיס מרכזי בחיי כל אדם בחברה הערבית. בסיס זה הינו המוסד החברתי המשמעותי ביותר ועל אף שהחברה עוברת שינויים הוא אינו נפגע ומעמדו אינו משתנה. המשפחה הערבית הינה משפחה עם חוקים ונורמות, בה לכל בן משפחה יש תפקיד על פי גילו ומינו. למשפחה תפקידים רבים, ביניהם חינוך הילדים, תמיכה והגנה, תעסוקה, פרנסה, רווחה, ערבות הדדית ועוד (אבו-בקר, 2007 ; חאגי-יחיא, 1999).

המשפחה הערבית הינה גוף אשר דורש מחבריו לחשוב על הכלל ולא על היחיד, כאשר מצופה מכל חבר לשים את המשפחה בחשיבות העליונה בחייו, לפני קשרים חברתיים, יחסי ידידות ואף לפניו. הסנקציה הפועלת על רוב חברי המשפחה באופן תמידי היא שלילת התמיכה והדאגה הניתנת ליחיד על ידי גוף זה, זאת עקב התלות הקיימת בין החברים. בדרך זו מוודאים כי בני המשפחה מחויבים האחד לשני (חאגי-יחיא, 1994).

הבדלים מגדריים בתוך המשפחה

במשפחה הערבית הגבר הוא בעל הסמכות והוא קובע את הטון המשפחתי. תפקידו העיקרי הוא לפרנס את משפחתו ולהיות ההורה הדומיננטי. על פי הספרות ניתן לראות כי האישה אינה מוערכת על ידי החברה הערבית בכלל ועל ידי הגבר בפרט. על פי התפיסה הרווחת בחברה זו, על האישה להיות סבילה במערכת היחסים ועל הגבר להיות הפעיל. תפקיד האישה מתמקד בגידול הילדים